

EFEKAT KULTURE NA SUBJEKTIVNI DOŽIVLJAJ ARHITEKTONSKIH OBJEKATA

Slobodan Marković¹, Vladimir Stevanović² i Sanja Simonović³

¹Laboratorija za eksperimentalnu psihologiju, Filozofski fakultet u Beogradu, ²Fakultet za medije i komunikacije, Beograd, ³Institut za arhitekturu i urbanizam Srbije, Beograd
smarkovi@f.bg.ac.rs

Cilj ovog istraživanja bio je da ispita efekat dve kulture, srpske i japanske, na subjektivni doživljaj arhitektonskih objekata. Subjektivni doživljaj definisan je kao skup elementarnih afektivnih impresija (npr. prijatnost, zanimljivost, lepota i sl.) i implicitnih značenja (npr. dinamika, čvrstina, složenost i sl.). U prvom preliminarnom istraživanju izdvojeno je 12 parova prideva sa suprotnim značenjima (npr. ružno-lepo) od kojih su sačinjene bipolarne skale procene. U drugom preliminarnom istraživanju izdvojeni su stimulusi, tj. setovi od 12 japanskih i 12 srpskih arhitektonskih objekata (eksterijera i enterijera). Setovi su sastavljeni tako što je prvo definisan skup japanskih objekata, a onda su u Srbiji fotografisane scene koje su im bile fizički slične. Svi stimulusi su formalno bili minimalistički (ornamenti su bili redukovani, površine su bile ravne, ahromatske, betonske ili drvene, prostori su bili pretežno prazni i sl.). U glavnom eksperimentu 21 srpski ispitanik (Beograd) i 20 japanskih ispitanika (Kjoto) procenjivalo je 24 stimulusa na 12 skala. Faktorska analiza procena izdvojila je tri faktora: Lepota (lepo, prijatno), Čvrstoća (čvrsto, trajno) i Složenost (složeno, puno). Analiza varijanse pokazuje da oba uzorka ispitanika procenjuju japanske objekte kao lepše i čvršće od srpskih objekata. Interakcije i post hoc testovi ukazuju na izvesnu kulturnu pristrasnost ispitanika: japanski ispitanici procenjuju japanske objekte kao lepše nego srpski ispitanici, a srpski ispitanici procenju srpske objekte kao čvršće nego japanski ispitanici. Takođe, srpski ispitanici procenjuju japanske objekte kao složenije od srpskih objekata, dok su za japanske ispitanike obe kategorije objekata podjednako složene. Rezultati ovog istraživanja pokazuju da su oba faktora, karakteristike objekata i kultura, značajni činioci subjektivnog doživljaja. Pri tome, sami objekti određuju globalnu raspodelu utisaka (npr. japanski objekti su lepši od srpskih u obe kulture), dok kultura deluje kao „lokalni“ faktor pristrasnosti (npr. japanski ispitanici daju više ocene lepote japanskim objektima).

Ovo istraživanje je pomognuto sredstvima Ministarstva prosvete i nauke Republike Srbije, br. 179033.

Ključne reči: subjektivni doživljaj, arhitektura, kultura, Srbija, Japan

STRUKTURNI I DINAMIČKI FAKTORI PROCENE
PRIVLAČNOSTI ŽENSKOG TELA

Tara Bulut i Slobodan Marković

Laboratorija za eksperimentalnu psihologiju, Filozofski fakultet u
Beogradu
tara.deimos@gmail.com

Cilj ovog istraživanja bio je da ispita efekte strukturalnih i dinamičkih faktora na procenu privlačnosti ženske figure. Strukturne informacije o femininosti građe ženskog tela definisane preko tri ključne fizičke karakteristike: količnik struk-kukovi (KSK), veličina grudi i veličina zadnjice. Što je niži KSK, a veće grudi i zadnjica, to je nivo femininosti viši. Dinamičke informacije definisane su preko implicitne dinamike, kao što je poza, ili eksplicitne dinamike, kao što je hod. Stimulusi (ženske figure) napravljeni su u programu za 3D animaciju. U dve seanse, 25 muških ispitanika procenjivalo je privlačnost figura pet nivoa femininosti u lepoj, neutralnoj i ružnoj pozi (seansa 1) i lepom, neutralnom i ružnom hodu (seansa 2). Pet ženskih figura, kao i vrste poza i hoda specifikovane su u preliminarnim eksperimentima. Efekat nivoa femininosti je bio značajan: post hoc testovi pokazali su da su treći (srednji) i četvrti nivo femininosti procenjeni kao najprivlačniji, peti (najviši) i drugi nivo manje privlačni, a prvi (najniži) nivo femininosti procenjen je kao najmanje privlačan. Dobijen i efekat vrste poze/hoda: post hoc testovi pokazali su da privlačnost raste u očekivanom smeru, tj. ružna-neutralna-lepa poza/hod. Međutim, interakcije i post-hoc testovi pokazali su da su efekti poze/hoda najveći kod naprivlačnijih figura (srednji i viši nivoi femininosti), i da opadaju u oba smera – ka ekstermnim, tj. najvišim i najnižim nivoima femininosti. U slučaju figure sa najnižim nivoom femininosti, poza/hoda nisu imali značajan efekat na procenu privlačnosti. Ovi rezultati pokazuju da su lepe i ružne poze/hod efektivni kod privlačnih (tj. umereno femininih) figura, ali ne i kod neprivlačnih (tj. ekstremno niskih i visokih nivoa femininosti). Drugim rečima, da bi dinamički faktori mogli da